
HAURIETIS AQUAS

Encyklika Pia XII.
O ÚCTĚ K BOŽSKÉMU SRDCI JEŽÍŠOVU
„BUDETE ČERPATI VODY”
z 15. května 1956

Ctihodní bratří!
Pozdrav a apoštolské požehnání.

„*S radostí budete čerpati vody za zdrojů Vykupitelových.*”¹ Těmito slovy prorok Izaiáš v obrazech plných hlubokého smyslu předpověděl nespočetné, bohaté dary Boží, které měl přinést křesťanský věk. Tento výrok nám bezděky přichází na mysl, když uvažujeme o končícím století, jež uplynulo od chvíle, kdy náš předchůdce blahé paměti Pius IX. vyhověl rád prosbám z celého světa a nařídil, aby svátek božského Srdce Páně byl slaven v celé Církvi.

Nelze vypočítat všechny dary milosti, které úcta prokazovaná božskému Srdci Ježíšovu vlévá do duší věřících. Očišťuje je, osvěžuje nebeskou útechou a podněcuje ke všem ctnostem. „*Každý dobrý úděl a každý dokonalý dar je shůry, sestupuje od Otce světél.*” Podle tohoto moudrého slova apoštola Jakuba (1,17) vidíme v této pobožnosti, která se všude na zemi čím dál tím vroucněji šíří, převzácný dar Boží. Vtělené Slovo, náš božský Spasitel, jediný Prostředník milosti a pravdy mezi nebeským Otcem a lidským pokolením, jej poskytl své tajemné Nevěště Církvi v posledních stoletích, kdy jí bylo překonat nespočetné obtíže a vytrpět neslýchané násilí. Skrze tento nedocenitelný dar může Církev svému Zakladateli projevovat vroucnější lásku a nedostižným způsobem plnit přání, které Ježíš Kristus sám vyslovil, jak svědčí evangelista Jan (7,37-39): „*V poslední den o velikém dnu slavnosti stál Ježíš a volal hlasitě: »Žízní-li kdo, pojď ke mně a pij! Kdo věří ve mne, ,poplynou z jeho srdce’ -*

¹Iz 12,3.

jak dí Písmo -, proudy vody živé.’« To řekl o Duchu, kterého měli přijmout ti, kteří v něho věřili.”

Pro posluchače Ježíšovy bylo ovšem snadné vztahovat tato slova, jimiž On sám sliboval zdroje „vody živé” tryskající z jeho života, na předpovědi svatých proroků Izaiáše, Ezechiele a Zachariáše o mesiánském království a také na předobraznou skálu, z které tajemným způsobem vyprýštila voda, jakmile Mojžíš do ní udeřil.²

Božská láska má svůj první původ v Duchu Svatém, který je zosobněná Láska Otce a Syna v lůně nejsvětější Trojice. Zcela správně tedy apoštol národů, jsa jakousi ozvěnou slov Ježíše Krista, přisuzuje vylévání lásky do duší věřících tomu Duchu lásky: „*Láska Boží je vylita v našich srdcích skrze Ducha Svatého, který nám byl dán*” (Řím 5,5).

Písma sv. zdůrazňují těsnou souvislost mezi božskou láskou, která má vzplanout v srdcích křesťanských, a Duchem Svatým, jenž je Láska sama. To ukazuje nám všem, ctihodní bratří, co nejjasněji vnitřní podstatu úcty k nejsvětějšímu Srdci Ježíše Krista. Víme, že tato úcta vzhledem k jejímu zvláštnímu rázu je nejdokonalejším projevem úcty k Bohu, poněvadž od nás vyžaduje naprostou, bezpodmínečnou ochotu se obětovat a zasvětit lásce božského Vykupitele, lásce, jejíž živým ukazovatelem a živým symbolem je probodené Srdce. Právě tak a ještě v hlubším smyslu jest jisto, že hlavní známkou této pobožnosti je: lásku Boží splácet svou láskou.

Pouze silou lásky je možno dosáhnout toho, aby se lidské srdce dokonale podrobilo vládě Nejvyššího, poněvadž nutkavost naší lásky tak lne k božské vůli, že je s ní téměř jedno podle slov: “*Kdo se přidržuje Pána, je (s ním) spojen jedním duchem*” (1 Kor 6,17).

I.

Církev si úcty k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu vždycky velmi vážila a váží. Usiluje o to, aby ji všude přivedla k rozkvětu a co nejvíce rozšířila mezi křesťanskými

²Srov. Iz 12,3; Ez 47, 1-2; Zach 13,1; Num 20,7-3; 1 Kor 10,4; Zj 7,17. 22,1.

národy. Proto se snaží ze všech sil ji chránit před bludnými naukami tak zvaného naturalismu a sentimentalismu. Přece však je třeba velmi litovat, že tato vzácná pobožnost v minulých dobách ani dnes nenachází náležitou vážnost a ocenění u mnohých křesťanů, a to ani u takových, kteří se vydávají za horlivé katolíky a usilují o svatost.

„*Kdybys znala dar Boží*” (Jan 4,10)! Těmito slovy, ctihodní bratří, My, kteří jsme byli tajemným úradkem Božím vyvoleni za strážce a správce posvátného pokladu víry a zbožnosti, svěřeného božským Vykupitelem své Církvi, napomínáme u vědomí své povinnosti všechny ty, kteří jsou sice našimi syny, ale přece se řídí předsudky. Ačkoliv úcta k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu zvítězila jak nad bludy, tak nad lidskou nedbalostí, a pronikla jeho tajemné Tělo, oni někdy zacházejí tak daleko, že tuto pobožnost podceňují, ano pokládají ji takřka za škodlivou, mají-li prý v dnešní době čelit naléhavějším duchovním potřebám Církve a lidstva. Nechybějí ani takové osoby, které původní podstatu této úcty zaměňují za četné zvláštní způsoby pobožností, kterých si Církev váží a jež doporučí, avšak nepřikazuje. Ony stavějí tuto úctu na roveň s nimi, a proto ji považují za něco vedlejšího, takže ji každý může konat úplně podle svého zalíbení. Jsou i takoví lidé, kteří dokazují, že tato pobožnost překáží, že neprospívá nebo jen velmi málo prospívá těm, kdo v království Božím zápasí a své síly, peníze a čas věnují tomu, aby hájili, podávali a šířili katolické pravdy, aby učili křesťanským sociálním zásadám a podporovali službu Boží a ta díla, která v dnešní době mají za důležitější. Konečně najdou se i katolíci, kteří tuto úctu vůbec nepokládají za mocnou oporu při obnově a při správném vytváření křesťanských mravů jak v soukromém životě jednotlivcově, tak ani při rodinném soužití. Naopak, hledí na ni spíše jako na pobožnost živenou smysly, nikoli duchem a duší. Právě proto se domnívají, že je vhodnější pro ženy, a vidí v ní něco, co málo vyhovuje vzdělaným lidem.

Mimo to někteří jsou si vědomi, že úcta k Srdci Ježíšovu vyžaduje pokání, smíru a jiných ctností, které oni nazývají „trpnými”, poněvadž prý nevydávají zřejmé plody. Proto tuto nepovažují za schopnou, aby v dnešní době znovu roznítla

náboženský život. Tento život podle jejich mínění musí víc usilovat o přímou vnější činnost, o vítězství katolické víry a o účinnou záchranu křesťanských mravů. Tito, jak všichni vědí, dnes snadno podléhají bludným výkladům těch, kteří ke každému způsobu uctívání Boha zaujímají týž postoj. V svém smýšlení a jednání odstranili totiž rozdíl mezi pravým a nepravým a jsou také, bohužel, nakaženi zásadami bezbožického materialismu a tak zvaného laicismu.

Kdo by nepoznal, ctihodní bratří, že taková mínění se naprosto odchyľují od úsudku, který naši předchůdcové veřejně vyslovili s tohoto stolce pravdy, když schválili úctu k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu? Kdo by se odvážil představovat tuto pobožnost jako neužitečnou nebo málo vhodnou pro naši dobu, když ji náš předchůdce blahé paměti Lev XIII. vyznamenal jako „*velmi osvědčenou formu uctívání Boha*” a když on si byl jist, že tato úcta musí „*být považována za účinný lék proti zlům, která (také dnes, a to jistě mnohem více a zhoubněji) mučí a zneklidňují jednotlivce i celou lidskou společnost*”?

„*Tato pobožnost, již radíme,*” pravil, „*bude všem ku prospěchu.*” A připojil ještě napomenutí, které se také vztahuje na úctu k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu: „*Ta mocná zla, která již delší dobu tajně působí, naléhavě vyžadují, aby byla hledána pomoc proti nim u Toho, jehož silou by mohla být rozptýlena. Kdo jiný však by to mohl být, ne-li Ježíš Kristus, jednorozený Syn Boží? ‚Neboť není jiného jména pod nebem daného lidem, v němž bychom mohli býti spaseni.’ (Skut 4,12).*”³

A náš přímý předchůdce blahé paměti Pius XI. neméně pokládal tuto úctu za hodnou doporučení a způsobilou, aby posilnila křesťanskou zbožnost. V okružním listě prohlásil: „*Zdaž není v této formě úcty obsažen souhrn celého náboženství a směrnice dokonalosti? Vždyť ona snadno vede náš rozum, abychom hluboce poznali Krista a dovede účinně vznítit srdce, abychom čím dál tím vroucněji milovali a tím lépe následovali božského Spasitele.*”⁴

Nám neméně než našim předchůdcům je tento základní bod pravdy jasný a

³LEV XIII. pp. *Annum sacrum* (z 25.5.1899) encyklika o zasvěcení lidstva Nesv. Srdci, čl.

⁴PIUS XI. pp. *Miserentissimus Redemptor* (z 8.5.1928) encyklika o smíru, čl.

neodvratný. Když nám byl odevzdán nejvyšší pastýřský úřad, s radostným srdcem jsme viděli jako dobré znamení, že úcta k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu je tak rozšířena a jakoby na vítězné cestě. Radovali jsme se, že z ní vzcházejí nesčetné spasitelné plody pro veškerou Církev. Zalíbilo se nám na to upozornit hned v našem prvním okružním listě.⁵ Náš pontifikát byl bohat nejen na starosti a strasti, ale také na nevýslovné útěchy. Za těchto let nebylo plodů úcty k božskému Srdci Páně ani vzhledem k počtu ani vzhledem k síle a kráse, spíše jich přibylo. Byla šťastně započata rozmanitá díla, která tuto úctu oživí, neboť jsou nejvýš přizpůsobena potřebám dnešní doby. Míjíme sdružení pro podporu duchovního vzdělání náboženství a dobročinnosti; spisy k vysvětlení souvztažných dějin, asketiky a mystiky; zbožná smírná díla, a zejména svědectví vroucí zbožnosti, jež vydával Apoštolát modlitby. Je především zásluhou jejich podnikavosti a úsilí, že rodiny, podniky, společnosti, koleje, ano i některé národy byly zasvěceny nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu. Všem jsme tlumočili svá otcovská přání v listech, v promluvách nebo v rozhlasových projevech.

Vidíme tedy, jak bohaté životodárné vody tryskají z božského Srdce našeho Spasitele. Jsme svědky toho, jak působí tyto nebeské dary božské lásky, takže nesčetní synové katolické Církve jsou proniknuti dechem Ducha Božího. Proto nemůžeme jinak, než Vás, ctihodní bratří, napomenout, abyste s námi vzdali Bohu, Dárci všeho dobra, pokornou a vroucí chválu a dík a opakovali slova apoštola národů: *„Tomu, jenž svou účinnou silou v nás může učiniti všechno, mnohem více, než oč prosíme nebo čemu rozumíme, Tomu (budiž) sláva v Církvi, a to v Kristu Ježíši po všechna pokolení na věky věků! Amen.“* (Ef 3,20-21)!

Když jsme tedy vzdali věčnému Bohu povinný dík, je naším přáním, vyzvati tímto okružním listem Vás a všechny milované syny Církve, abyste s námi pozorně uvažovali základní věty z Písma sv., z nauky sv. Otců a Božích učitelů, o něž se jako o pevné základy opírá úcta k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu, jsme totiž přesvědčeni o

⁵PIUS XII. *Summi pontificatus* (z 20.10.1939)

tom, že můžeme správně a úplně ocenit nevýslovnou vznešenost a nevyčerpatelné bohatství nebeských darů této úcty jen tehdy, když ve světle pravdy zjevené Bohem přesně poznáme původní a vnitřní podstatu této pobožnosti. Jestliže si ve zbožném rozjímání připomeneme nesčetná dobrodiním jež z ní vyplynula, můžeme také důstojně oslavit první století, které uplynulo od chvíle, kdy byl svátek božského Srdce Ježíšova zaveden pro celou Církev.

Toužíme duším věřících křesťanů poskytnout životodárný pokrm, aby mohli snáze a hlouběji postřehnout pravou podstatu této úcty a zakusit její bohaté plody. S tímto úmyslem jim předložíme stránky Starého a Nového Zákona, na kterých je zjevována a představována nekonečná láska Boží k lidskému pokolení, ač když na ni patříme, nemůžeme ji nikdy dostatečně proniknout. Potom se za týmž účelem zmíníme o hlavních námětech ve výkladech, které nám podávají církevní Otcové a učitelé. Konečně ukážeme v správném světle těsnou souvislost mezi pobožností, která přísluší Srdci božského Spasitele, a úctou, která přísluší jeho lásce jakožto lásce nejsvětější Trojice ke všem lidem. Domníváme se totiž, že když budou jednou základy, na nichž spočívá tato nejvyšší vznešená úcta, vysvětleny ve světle Písma sv. a nauky předků, křesťané budou moci snáze čerpat *„s radostí ze zdrojů Vykupitelových”*.⁶ To znamená, že jim bude možno lépe oceňovat zvláštní důležitost, již má úcta k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu v liturgii Církve i v jejím vnitřním a vnějším životě a jednání. Tak budou schopni z toho mít také duchovní prospěch a blahodárně obnovit své mravy, jak doufají pastýři křesťanského stáde.

Avšak aby všichni tím správněji pochopili průkaznou sílu, kterou pro tuto úctu obsahují uvedená místa Starého a Nového Zákona, musí jim býti naprosto jasný důvod, proč Církev prokazuje Srdci božského Vykupitele úctu klanění. Zajisté víte, ctihodní bratří, že tento důvod je dvojitý. První důvod platí také pro ostatní údy nejsvětějšího Těla Ježíše Krista. Zakládá se na skutečnosti, že Srdce Pána Ježíše, nejvznešenější část jeho lidské přirozenosti, je hypostaticky (podstatně) spojeno s

⁶Iz 12,32.

osobou věčného Slova. Má mu tedy býti prokazována táž úcta klanění, jakou Církev uctívá osobu vtěleného Syna Božího. Jde přitom o pravdu pevně soudržnou s katolickou vírou, neboť byla slavnostně prohlášena už na všeobecném církevním sněmu Efezském a druhém Konstantinopolském (Cařihradském). Druhý důvod se vztahuje zejména na Srdce božského Vykupitele a rovněž se zvláštního hlediska vyžaduje, aby mu byla prokazována úcta klanění. Záleží v tom, že jeho Srdce více než ostatní údy jeho Těla je přirozeným znamením neboli symbolem jeho nesmírné lásky k lidskému pokolení. Náš předchůdce nesmrtelné paměti Lev XIII. napsal: „*V nejsvětějším Srdci je symbol, ano výrazný obraz nekonečné lásky Ježíše Krista. Tento obraz nás sám sebou pudí, abychom jeho lásku opětovali.*”

Posvátné knihy se ovšem nikdy nezmiňují výslovně o zvláštní úctě klanění a lásky, prokazované lidskému Srdci vtěleného Slova jakožto symbolu jeho planoucí lásky. Avšak i když jsme tuto skutečnost zjistili, nelze popřít ani v nejmenším pochybovat o tom, že božská láska k nám, hlavní důvod té úcty, je ve Starém i Novém Zákoně nám zvěstována a přibližována obrazy, které mocně dojímají lidské srdce. Poněvadž tyto obrazy byly předloženy už v posvátných knihách, které předpovídaly příchod vtěleného Syna Božího, mohou býti také pokládány za předobrazy té nejvznešenější lásky Boží a jejího symbolu, totiž za předobrazy nejsvětějšího a klanění nejhodnějšího Srdce božského Vykupitele.

V našem pojednání není ovšem nutno uvádět mnoho ze starozákonních knih, které obsahují pravdy zjevené Bohem ve staré době. Stačí připomenout původ smlouvy, uzavřené mezi Bohem a vyvoleným národem a posvěcené pokojnou obětí. Mojžíš oznámil a proroci vysvětlovali její původní zákon, vyrytý na dvou deskách. Tato smlouva nebyla stanovena pouze podle požadavků Boží svrchovanosti a zadostučinění za neposlušnost lidí. Vznikla a byla řízena také hlubšími důvody lásky. Také izraelskému národu posledním důvodem poslušnosti k Bohu nebyla Bázeň před trestajícími soudy Božími, když pozorovali rachot hromu a kmitání blesků na vrcholu hory Sinaj, nýbrž spíše láska povinná Bohu: „*Slyš, Izraeli, Hospodin, Bůh náš jest jediný Hospodin. (Proto) miluj Hospodina, Boha svého, celým srdcem svým, vší duší*

svou a vší silou svou. Tato slova, kterými ti dnes přikazuji, nechat' zůstanou v srdci tvém." (Dt 6,4nn).

Mojžíš a proroci, které andělský učitel nazývá „zasvěcenci“ vyvoleného národa, vycházejí z jasného úsudku, že základy celého zákona byly vloženy do tohoto přikázání lásky. Nedivíme se tedy, že když líčí všechny vztahy a závazky mezi Bohem a jeho lidem, volí si k tomu podobenství, čerpá spíše ze vzájemné lásky snoubenců nebo otce a dítěte, nežli strohé obrazy svrchovaného panství Božího nebo našeho povinného poddanství, které budí hrůzu. Uvedeme příklady:

Když Mojžíš zapěl svou slavnou píseň a chtěl vyjádřit, že Izrael byl osvobozen z poroby egyptské silou Boží, použil dojemného přirovnání:

„Jak orel budí k letu svá mláďata, jako na nimi poletuje, (tak Bůh) rozepjal svá křídla, vzal (svůj lid) a nosil svými perutěmi.“ (Dt 32,11).

Ale snad nikdo ze svatých proroků nevyjadřuje jasněji a výrazněji než Oseáš lásku, jíž Bůh v každé době svůj lid provází. Ve spisech tohoto proroka, který vyniká mezi ostatními malými proroky vznešeně stručnou mluvou, Bůh vyznává vyvolenému národu spravedlivou a svatě pokornou lásku. Tato láska Boží se podobá lásce milujícího otce, který se slitovává nad svým dítětem, nebo lásce snoubence, jehož čest byla urážena. Jde o lásku, kterou nedovede zmenšit nebo ochladit ani podlost zrádců ani nelidské zločiny. Trestá je sice, jak náleží, ale jen proto, aby nevděčné syny, odcizenou nevěrnou snoubenku přivedla k smíru. Nechce je odrazit ani opustit, touží jen je očistit a uvolněná pouta lásky znova upevnit:

„Dítě byl Izrael, a miloval jsem jej: a z Egypta povolal jsem syna svého ... Byl jsem jako pěstoun Efraimovi, nosil jsem je na svých ramenou: a nevěděli, že jsem je opatroval. Pouty lásky jsem je přitahoval, okovy lásky ... Uzdravím jejich rány, milovat je budu dobrovolně: neboť odvrátila se má prehlivost od nich. Budu jako rosa, Izrael zkvete jako lilie, a vypučí se kořen jeho jako (kořen) Libanu.“ (Oseáš 11,1nn; 14,5n).

Podobně mluví prorok Izaiáš, když líčí střídavý hovor samého Boha a vyvoleného národa:

„I řekl Sion: Opustil mě Hospodin, a Pán zapomněl na mne. Což zapomene žena na své nemluvnětko, aby se neslitovala nad synem svého života? A byť ona zapomněla, já na tebe nezapomenu.” (Iz 49,14n).

Právě tak dojemná jsou slova skladatele Velepísně. Obrazy manželské lásky popisuje jasně svazky vzájemné lásky, které spojují Boha s milovaným národem:

„Jako lilie mezi trnám tak je přítelka má mezi děvami ... Můj milý můj jest a já jsem jeho, toho, jenž kochá se, kde plno lilií ... Přitiskni si mě jak pečetní prsten na srdce, jak pečetní prsten na své rámě. Jeť jako smrt mocné milování, silná jako peklo je láska. Žár její - žár jest ohně, plamenů.” (Velep 2,2.16; 8,6).

Ta tak něžná, shovívavá a trpělivá láska Boží, která se hněvá na lid izraelský, když hromadí zločin na zločin, ale přece jej nikdy neodmítá, jest jistě mocná a vznešená. Je však pouze předzvěstí a předobrazem vroucí lásky, již Vykupitel slíbený lidstvu rozlije ze svého milujícího Srdce na všechny a která měla být vzorem naší lásce a základem nové smlouvy. On, Jednorozený od Otce, vtělené Slovo, plné milosti a pravdy, sestoupil k lidem sklíčeným nesčetnými hříchy a převelikou bídou. Opravdu jedině On ze své lidské přirozenosti podstatně spojené s druhou božskou Osobou mohl lidskému pokolení otevřít „pramen vody živé”, který by bohatě zavlažil vyprahlou zemi a učinil z ní kvetoucí a velmi plodnou zahradu. Že se tato podivuhodná skutečnost vyplní jako účinek slitovné a věčné lásky Boží, zdá se do určité míry předpovídat už prorok Jeremiáš slovy:

„Láskou věčnou miloval jsem tě, proto ve svém slitování jsem tě k sobě přitáhl ... Aj, přijdou dni, praví Hospodin, kdy učiním s domem Izraelovým a s domem Judovým smlouvu novou ... Tato bude smlouva, kterou učiním s domem Izraelovým po těch dnech, dí Hospodin: Já vložím svůj zákon do jejich srdce a napíši jej do jejich duše. A budu jim Bohem, a oni budou mu lidem ... Neboť jejich provinění jim odpustím a na jejich hříchy už nevzpomenu.” (Jer 31,3.31.33n).

II.

Jediné z Evangelíí máme dokonalou jistotu, že novou úmluvou je právě smlouva, která byla uzavřena a uskutečněna zásahem vtěleného Slova, když nám

získal milost. Smlouva, kterou Mojžíš uzavřel mezi lidem izraelským a Bohem, byla pouze symbolem a znamením nové úmluvy, jak předpověděl prorok Jeremiáš. Tuto úmluvu je tedy nutno pokládat za nevýslovně vznešenější a trvalejší. Nebylať jako předcházející smlouva zpečetěna krví kozlů a dobytčat, nýbrž nejsvětější Krví Toho, jehož pokojná nerozumná zvířata předobrazovala jako „*Beránka Božího, který snímá hříchy světa.*” Neboť křesťanská úmluva se ještě mnohem méně než stará smlouva opírá o otrocký poměr a o bázeň. Zakládá se na přátelském poměru, který má býti mezi otcem a dětmi. Jest udržována a upevňována štědrým vyléváním božské milosti a pravdy podle výroku evangelisty Jana: „*Z jeho plnosti jsme všichni obdrželi, a to milost na milost. Zákon byl dán skrze Mojžíše, milost a pravda přišla skrze Ježíše Krista.*” (Jan 1,16n).

Touto větou učedníka, „*kterého Ježíš miloval*” a který při poslední večeři „*spočíval na jeho prsou*” (Jan 13,23), jsme již přivedeni k tajemství nekonečné lásky vtěleného Slova. A zdá se nám, ctihodní bratří, hodno a spravedливо, slušno a spasitelno, abychom poněkud setrvali v jeho důvěrném nazírání. Tak budeme osvětleni světlem, které Evangelium vyzařuje na tato tajemství, a bude nám možno uskutečnit přání apoštola národů v listě Efesanům (3,17nn): „*Aby Kristus přebýval skrze víru ve vašich srdcích, a abyste, jsouce v lásce zakořenění a opření, mohli pochopit se všemi věřícími šířku i délku, výšku i hloubku, i poznati Kristovu lásku převyšující veškeré poznání, aby vás úplně prostoupila plnost Boží.*”

Tajemství božského vykoupení je na prvním místě a od přirozenosti tajemství lásky, a to spravedlivé lásky Kristovy k nebeskému Otci. Oběť kříže přinesená v milujícím a poslušném smýšlení podává věčnému Otci nadměrné, nekonečné zadostučinění dlužné za hříchy lidského pokolení: „*Kristus snášel utrpení z lásky a poslušnosti, a tak podal Bohu víc, než vyžadovalo odčinění veškeré proviny lidského pokolení.*” Dále je to tajemství milosrdné lásky nejsvětější Trojice a božského Vykupitele ke všem lidem. Poněvadž lidstvo vůbec nebylo s to zadostučinit za svá provinění, Kristus nevyzpytatelným bohatstvím zásluh, které získal prolitím své předražené Krve, obnovil a dokonal přátelský svazem mezi Bohem a lidem, který byl

zrušen ponejprv v pozemském ráji nešťastným pádem Adamovým a potom nesčetnými hříchy vyvolaného národa.

Božský Vykupitel jakožto náš právoplatný a dokonalý prostředník v své planoucí lásce k nám úplně vyrovnal závazky a dluhy lidského pokolení s božskými právy a požadavky. Proto jemu děkujeme za to, že došlo k podivuhodné shodě Boží spravedlnosti a Božího milosrdenství. Ta způsobila tajemství naší spásy, které všechno převyšuje. O tom se vyjadřuje andělský učitel slovy: *„Je třeba říci, že osvobození lidstva utrpením Kristovým bylo náležité jak pro jeho milosrdenství, tak pro jeho spravedlnost. Pro spravedlnost, poněvadž Kristus svým utrpením zadostučinil za hříchy lidského pokolení, a tak byl člověk spravedlností Kristovou osvobozen. Pro milosrdenství, neboť člověk sám ze sebe nebyl s to zadostučinit za hříchy celého lidského pokolení. Proto mu Bůh dal svého Syna jako Smírce. A to byl skutek mnohem milosrdnější, než kdyby byl hříchy odpustil bez zadostučinění. Pravíme tedy: ‚Bůh, který je tak bohatý a milosrdenství, ve velké lásce, jíž nás miloval, když jsme byli mrtvi pro své hříchy, vzkřísil nás s Kristem k životu.‘”*

Abychom však opravdu, pokud je smrtelníkům dovoleno, mohli se všemi věřícími pochopit šířku i délku, výšku i hloubku tajemné lásky vtěleného Slova k nebeskému Otci a k nám hříšným lidem, je třeba si všimnout toho, že jeho láska nebyla láskou toliko duchovní, jak je tomu u Boha, neboť *„Bůh je duch”* (Jan4,24). Takovou láskou zajisté miloval Bůh naše prarodiče a národ izraelský. Proto výrazy lidské, důvěrné a otcovské lásky, které nacházíme v žalmech, ve spisech prorockých a ve Velepísni, líčí tu velmi pravdivou, ale veskrz duchovní lásku, kterou Bůh miloval lidstvo. Když však Evangelia, listy apoštolské nebo Zjevení sv. Jana líčí lásku Srdce Ježíše Krista, míní nejenom božskou lásku, nýbrž také lidské city lásky. To je naprosto jisté pro všechny, kdo se nazývají katolíky. Slovo Boží totiž nepřijalo neskutečné zdánlivé tělo, jak už v prvním křesťanském věku tvrdili někteří bludaři a zasloužili si vážného pokárání apoštola Jana (II,7): *„Vyšlo totiž na svět mnoho svůdců, kteří nevyznávají, že Ježíš Kristus přišel v těle. To jsou svůdci a antikristové.”* Věčné Slovo opravdu spojilo se svou božskou osobou lidskou, osobitou, úplnou a dokonalou

přirozenost, která mocí Ducha Svatého byla počata v nejčistším lůně Panny Marie. V lidské přirozenosti, již si věčné Slovo přivlastnilo, nechybělo tedy nic. Přijalo ji skutečně beze zmenšení nebo pozměnění toho, co je v ní duchovního a tělesného; je tedy vybavena rozumem a vůlí i ostatními vnitřními a vnějšími schopnostmi poznávacími právě tak jako baživou mohutností smyslů a jinými přirozenými popudovými vlohami. Tomu všemu učí katolická Církev jako něčemu, co bylo slavnostně prohlášeno a potvrzeno římskými papeži a všeobecnými církevními sněmy: „*Dokonalý ve svém, dokonalý v našem; dokonalý podle božství a dokonalý podle člověčenství; celý Bůh člověk, celý člověk Bůh.*”

Proto naprosto nelze pochybovat o tom, že Ježíš Kristus obdržel pravé tělo, vybavené všemi city, které jsou takovému tělu vlastní a mezi nimiž má láska přednost přede všemi ostatními. Rovněž nemůže být pochybnosti ani o tom, že Ježíš Kristus měl tělesné srdce, podobné našemu srdci, i pokud jde o citové stavy. Neboť bez tohoto důležitého tělesného ústrojí se lidský život nemůže obejít. Proto se Srdce Ježíše Krista, hypostaticky (podstatně) spojené a osobou Slova, zřejmě zachvívalo také láskou a ostatními citovými vzněty. Tyto city dokonale souhlasily a se shodovaly jak s nekonečnou láskou samou, již má Syn společně s Otcem a s Duchem Svatým, tak i s lidskou vůlí proniknutou božskou láskou, takže v této trojí lásce nebylo nikdy nic odporujícího ani nesouladného.

Věčné Slovo přijalo pravou, dokonalou lidskou přirozenost; vytvořilo si z masa a krve a přivtělilo srdce, jež právě tak jako naše srdce bylo schopné trpět a býti probodené. Na tuto skutečnost je třeba hledět ve světle hypostatického (podstatného) spojení a ve světle vykoupení lidstva a jeho posvěcení. Jinak by se mohla mnohým zdát pohoršením a pošetilostí, jako židovskému lidu a pohanům byl Kristus přibitý na kříž.

Posvátné doklady katolické víry v dokonalé shodě s Písmem sv. nás ujišťují, že jednorozený Syn Boží přijal lidskou přirozenost schopnou utrpení a smrti, hlavně proto, že chtěl na kříži přinést krvavou oběť a tak vykonat dílo vykoupení lidstva. Tomu také učí apoštolů: „*Neboť jak Ten, jenž posvěcuje, tak ti, kdož bývají*

posvěcování, pocházejí všichni od jednoho; proto se nestydí nazývat je bratry a říci: ‚Budu hlásati tvé jméno svým bratřím ve shromáždění budu tě velebíti ...‘ A opět: ‚Hle, zde já i dívky, které mu dal Bůh!‘ Poněvadž tedy dívky byly téže lidské přirozenosti, byl i On jí účasten jako oni, aby smrtí zničil toho, jenž měl moc nad smrtí ... Proto se musil ve všem připodobniti svým bratřím, aby byl milosrdným a věrným veleknězem před Bohem k usmíření hříchů lidu. Poněvadž totiž sám trpěl a byl pokoušen, dovede pomoci těm, kdož jsou vydáni v pokušení.” (Žid 2,11nn).

Svatí Otcové jako praví svědkové nauky zjevené Bohem velmi správně zdůrazňují to, co apoštol už dost jasně vyslovil, že totiž tajemství božské lásky je zároveň základem i vrcholem vtělení a vykoupění. Neboť v jejich spisech často a výslovně čteme, že Ježíš Kristus přijal dokonalou lidskou přirozenost s naším křehkým smrtelným tělem proto, aby osvědčil starost o naši věčnou spásu a aby nám přesvědčivě a naprosto citelně zjevil a ukázal svou nekonečnou lásku.

Sv. Justin přijímá úplně za svá slova apoštola národů, když píše: *„Slovu zrozenému z nezrozeného a nevyslovitelného Boha se klaníme a milujeme je; neboť pro nás se stalo člověkem, aby účastí v našem utrpení připravilo léčivý prostředek.”*

A sv. Basil, první z tří kapadockých Otců, ujišťuje, že citová hnutí Kristova byla pravdivá a zároveň svatá. *„Jest jasné, že Pán vzal na sebe přirozená citová hnutí, aby potvrdil, že se skutečně, nikoli jen zdánlivě, vtělil. Odmítl ovšem vadné vzněty, které kalí čistotu našeho života, jako nedůstojné svého neposkvrněného božství.”*

Rovněž sv. Jan Zlatouústý, světlo antiošské církve, vidí v smyslových hnutích, která božský Vykupitel zakoušel, jasný důkaz toho, že přijal dokonalou lidskou přirozenost: *„Kdyby nebyl měl naši přirozenost, nebyl by ho opět a opět zachvátil zármutek.”*

Z latinských Otců miníme připomenout ty, které Církev dnes uctívá jako největší učitele. Tak sv. Ambrož svědčí, že smyslová hnutí a vzněty, které vtělenému Slovu Božímu nebyly cizím vyplývají z hypostatického (podstatného) spojení jako ze svého přirozeného základu: *„Poněvadž přijal lidskou duši, přijal také city lidské duše. Jako Bůh, protože byl Bůh, nebyl by se mohl chvěti ani zemřít.”*

Z těchto citů vyvozuje sv. Jeroným hlavní důkaz pro to, že Kristus skutečně přijal lidskou přirozenost: „*Aby dokázal, že vpravdě přijal lidskou přirozenost, byl náš Pán opravdu zkormoucen.*”

A sv. Augustin upozorňuje zejména na vztah, který mají city vtěleného Slova k cíli vykoupění lidstva: „*Pán Ježíš tato hnutí lidské slabosti tak jako tělo lidské slabosti a smrt lidského těla vzal na sebe nikoli z nutnosti svého postavení, nýbrž ze své milosrdné vůle, aby proměnil v sebe své tajemné Tělo, jímž je Církev a pro něž se milostivě stal Hlavou, to znamená pro své údy pro své svaté věřící. Chtěl totiž, kdyby některý z nich byl zarmoucen a trpěl lidskými pokušeními, aby se nemohl domnívat, že je vzdálen jeho milosti. Toto nejsou hříchy, nýbrž známkou lidské slabosti. Jako sbor zpívá podle předzpěvujícího hlasu, tak se má jeho tělo od něho, od Hlavy, učit.*”

Stručněji, ale neméně působivě vyjadřuje sv. Jan Damascenský nauku Církve: „*Neboť mě přijal celého jako celý, a jako celý spojil se s malým, aby celého spasil. Neboť nebylo by mohlo býti spaseno, co nebylo přijato. - Všechno tedy přijal, aby všechno posvětil.*”

Tato místa z Písma sv. a ze svatých Otců a jiná podobná místa, která jsme neuvedli, velmi jasně dokazují, že Ježíš Kristus, aby zajistil naši spásu, zakoušel smyslová hnutí a citové vzněty. Přitom je třeba si všimnout, že se tato místa nevztahují na tělesné Srdce Pána Ježíše nikdy tak, aby toto Srdce zřetelně nazývala symbolem jeho nekonečné lásky. Evangelisté a ostatní svatopisci nelíčí výslovně Srdce vykupitelovo: to živé Srdce nadané citovou schopností tak jako naše srdce; bušící a chvějící se různými hnutími a vzrušeními i planoucí láskou jeho dvojí vůle. Přece však sdostatek popisují jeho božskou lásku a smyslová vzrušení spojená s ní: Totiž touhu, radost, starost, bázeň a hněv - , jak se projevovala v jeho obličejí, v jeho chování a slovech. Zejména obličej božského Vykupitele byl jakýmsi měřítkem a takřka věrným zrcadlem hnutí která se rozmanitě dotýkala duše, a když se stupňovala, zračila se i ve tváři. Vždyť i zde je pravda, co andělský učitel, poučen všeobecnou zkušeností, napsal o lidské psychologii a o jejích důsledcích: „*Rozrušení hněvu proniká až k zevním smyslům, a jeho nejmocnější vzněty až k těm, na které nejvíc*

působí srdce: oči, obličej, jazyk.”

Proto Srdce vtěleného Slova je právem pokládáno za symbol a smyslový obraz trojí lásky, kterou božský Vykupitel stále miluje věčného Otce a všechny lidi. Je předně symbol božské lásky, kterou má spolu s Otcem a s Duchem Svatým a která je nám zjevována pouze v něm jakožto ve vtěleném Slově jeho smrtelným a křehkým lidským tělem. Neboť „*v něm přebývá veškerá plnost božství v lidském příbytku.*” Jeho Srdce je dále symbolem planoucí lásky, která je vlita do jeho duše a obohacuje lidskou vůli Kristovu. Její úkony jsou osvěcovány a provázeny dvojím dokonalým věděním: blaženým patřením a vlitým poznáním. Konečně - a to přirozeně a přímo - je toto Srdce také symbolem smyslových hnutí. Vždyť Tělo Ježíše Krista, vytvořené v lůně blahoslavené Panny Marie působením DUCHA SVATÉHO, má citovou schopnost a vnímavost nejvyšší dokonalou, mnohem dokonalejší než kterékoliv jiné lidské tělo.

Písmo sv. a jiné doklady katolické víry nás tedy poučují, že v nejsvětější duši Ježíše Krista je dokonalá shoda a soulad a že on svou trojí láskou pracoval o našem vykoupení. Proto plným právem uctíváme Srdce božského Vykupitele a pokládáme je za výrazný symbol jeho lásky a jako svědka našeho vykoupení, jako tajemný žebř, po němž stoupáme k objetí „*Boha našeho Vykupitele*”. Jeho slova a skutky, jeho předpovědi a zázraky, a zejména ty skutky, které nám nejzřetelněji dokazují jeho lásku - např. ustanovení nejsvětější Svátosti jeho hořké utrpení a smrt, jeho přesvatou Matku, kterou nám dobrotivě daroval, Církev, kterou pro nás založil, Ducha Svatého, jehož seslal apoštolům i nám - to všechno je třeba obdivovat jako důkazy jeho trojí lásky. A právě tak máme s láskou pozorovat tlukot jeho nejsvětějšího Srdce, jímž jako by odměřoval hodiny svého pozemského putování až k poslednímu okamžiku, v němž jak svědčí evangelisté, zvolal silným hlasem: „*Dokonáno jest!*” (Jan 19,30) naklonil hlavu a vypustil duši. Tehdy umkl tlukot jeho Srdce. Jeho láska, pokud se týká smyslového vnímání, byla přerušena až do chvíle, kdy jako vítěz vstal z hrobu. Jakmile však potom jeho Tělo přešlo navždy do oslaveného stavu a bylo opět spojeno s duší božského Vykupitele, Vítěze nad smrtí, jeho Srdce už nikdy neustalo a neustane

tlouci pevnými a klidnými údery. Rovněž již nikdy nepřestane projevovat trojí lásku, kterou Syn Boží je spojen s nebeským Otcem a s veškerým lidstvem, jehož je právem tajemnou Hlavou.

III.

Ctihodní bratří!

Abychom nyní z těch zbožných úvah mohli získat hojné životodárné ovoce, je vhodné si připomenout lidská a božská hnutí našeho Spasitele Ježíše Krista, jak je jeho Srdce za pozemského života sdílně zrcadlilo, nyní zrcadlí a na věčné časy bude zrcadlit. Zvláště z Evangelia nám vyzařuje světlo, které osvětluje a posilňuje, abychom mohli vstoupit do svatyně božského Srdce Páně a s apoštolem národů obdivovat, jak *„se daru Boží milosti dostalo milostí jednoho člověka Ježíše Krista mnohým v míře přehojné.”* (Řím 5,15).

V dokonalé shodě s lidskou a božskou láskou tluče nejsvětější Srdce Ježíše Krista od chvíle, kdy Panna Maria vyslovila velkodušné *„Staniž se!”* Sv. Pavel (Žid 10,5nn) píše, že věčné Slovo *„při vstupu na svět praví: ‚Krvavé oběti ani jiné dary jsi nechtěl, ale tělo jsi mi utvořil. Oběti zápalné a smírné se ti nelíbily. Tu jsem řekl: Hle, já přicházím, abych splnil tvou vůli, Bože, jak jest o mně psáno v knize.’ ... V té vůli jsme obětováním Těla Ježíše Krista jednou provždy posvěceni.”* Právě tak byl veden láskou, která byla v dokonalé shodě s hnutími jeho lidské vůle a s božskou láskou, když v domku nazaretském hovořil o nebeských věcech se svou nesmírně milovanou matkou Marií a pěstounem Josefem, jemuž pomáhal při namáhavém tesařském řemesle. Trojí láska, o níž jsme mluvili, pudila ho také k dlouhým apoštolským cestám; k nesčetným zázrakům, kterými přivolával mrtvé zpět ze záhrobí nebo všelikým nemocným vracel zdraví; k námahám, které na sebe bral; k snášení potu, hladu, žízně; k nočnímu bdění, kdy zanícen horoucí láskou se modlíval k nebeskému Otcí; konečně k řečem, které pronášel, k podobenstvím, které předkládal. Láskou byla vnuknuta zejména ta podobenství, která mluví o milosrdenství, např. podobenství o ztraceném penízku, o zatoulané ovci, o marnotratném synu. Ve všech těchto skutečích a slovech se zjevovalo samo Srdce Boží, jak podotýká sv. Řehoř Veliký: *„Uč se znát*

Srdce Boží ve slovech Božích, abys s planoucí horlivostí dychtil po Věčném!”

Avšak Srdce Ježíše Krista plálo ještě vroucnější obětavostí, když z jeho úst vycházela slova planoucí láskou. Tak např. když pohlédl na unavené a vyhladovělé davy a zvolal: „*Líto je mi zástupu!*” (Mat 15,32). Anebo když spatřil milované město Jerusalema, zaslepené hříchy, a proto vydané na pospas vnějšímu zničení. Tehdy si posteskl: „*Jerusaleme, Jerusaleme, který zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kteří jsou k tobě posláni! Kolikrát jsem chtěl shromáždit tvé děti jako slepice shromažďuje svá kuřátka pod křídla, a nechtěl jsi!*” (Mat 23,37). Také láskou k nebeskému Otci a svatým rozhorlením bušilo jeho Srdce, když uzřel bezbožný obchod v chrámě. Těm, kteří chrám tak znesvěcovali, zlořečil slovy: „*Psáno jest: ‚Dům můj bude domem modlitby, vy však jste jej učinili peleší lotrovskou.’*” (Mat 21,13).

Zvláštními city se chvělo Srdce Páně, když viděl, že se blíží hodina nejtěžších muk. V přirozeném odporu k valícímu se utrpení a smrti volal: „*Otče můj, je-li možno, ať odejde ode mne tento kalich.*” (Mat 26,39). Avšak s nezdolnou láskou a palčivou bolestí oslovil zrádce, jenž jej zdravil polibkem: „*Příteli, proč jsi přišel?*” (Mat 26,50). „*Jidášu, políbením zrazuješ Syna člověka?*” (Luk 22,48). Těmito slovy jeho slitovné Srdce naposledy zve přítele, který se zločinnou myslí věrolomně a podle ho vydá katanům.

S nekonečným milosrdenstvím a nesmírnou láskou pravil ženám, když ho oplakávaly, že má podstoupit nezasloužený trest smrti na kříži: „*Dcery jerusalemské, neplačte nade mnou, nýbrž plačte samy nad sebou a nad svými dětmi! ... Neboť činí-li toto na stromě zeleném, co se bude dít na suchém?*” (Luk 23,28).

A konečně na kříži cítil božský Vykupitel své Srdce zachvívat se žhoucí láskou, úzkostí a bolestí, milosrdenstvím, vroucí touhou a oslaveným pokojem. Těm citům se dostává jasného výrazu v jeho slovech: „*Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí!*” (Luk 23,34) - „*Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?*” (Mat 27,46) - „*Vpravdě pravím tobě: Dnes budeš se mnou v ráji!*” (Luk 23,43) - „*Žízním!*” (Jan 19,28) - „*Otče, do tvých rukou poroučím ducha svého!*” (Luk 23,46).

Kdo však dovede důstojně vylíčit city božského Srdce Ježíšova, symbolu jeho

nekonečné lásky, které projevoval ve chvílích, kdy lidem uděloval nekonečné dary: sebe samého v tajemství nejsvětější Svátosti, svou přesvatou Matku, účast v svém kněžském úřadě?

Když Kristus Pán před poslední večeří s učedníky pomyslel na to, že ustanoví svátost svého Těla a své Krve, jejímž prolitím měla být uzavřena nová úmluva, rozechvělo se jeho Srdce mocnými city. Projevil je učedníkům slovy: „*Velmi jsem toužil jísti tohoto beránka s vámi ještě před svým utrpením.*” (Luk 22,15). Tyto city byly jistě mnohem silnější, když „*vzal chléb, učinil díky, lámal jej a dal jim (jej) se slovy: ‚Toto je Tělo mé, které se za vás vydává. To čiňte na mou památku!‘ Taktéž vzal po jídle i kalich a řekl: ‚Tento kalich je nová úmluva (potvrzená) mou Krví, která se za vás vylévá.‘*” (Luk 22,19n).

Právem tedy tvrdíme: Eucharistie jako svátost, již On lidem uděluje, a jako oběť, kterou On sám stále přináší od východu slunce až na západ (Mal 1,11), a právě tak i kněžství jsou skutečně dary nejsvětějšího Srdce Ježíšova.

Převzácným darem nejsvětějšího Srdce Páně je také jak jsme již řekli, vznešená Matka Boží, nejlaskavější Matka nás všech. Ona porodila našeho Spasitele podle těla a byla jeho společnice v díle, když znovu přiváděl Eviny děti k božskému životu milosti. Proto ji právem pozdravujeme jako duchovní Matku celého lidského pokolení. V tom smyslu píše o ní sv. Augustin: „*... dokonale Matka údů Spasitelových, jimiž jsme my, neboť láskou pracovala spolu o to, aby se věřící zrodili v Církvi, a oni jsou údy té Hlavy.*”

K nekrvavému daru sebe samého pod způsoby chleba a vína chtěl náš Spasitel Ježíš Kristus jako zvláštní důkaz vroucí, bezmezné lásky připojit krvavou oběť kříže. Právě tímto činem projevil vznešenou blahovůli, kterou učedníkům představil jako nejvyšší cíl lásky slovy: „*Větší láska nemá nikdo nad tu, kterou má ten, kdo dává svůj život za své přátele.*” (Jan 15,13). Proto láska Ježíše Krista, Syna Božího, zjevuje obětí na Golgotě jasně a zřetelně lásku samého Boha: „*Z toho jsme poznali lásku (Boží), že On položil svůj život za nás. Také my máme za bratry život položit.*” (1 Jan 3,16). Našeho milujícího Spasitele opravdu přibila na kříž více jeho

láska než násilí katanů. Jeho dokonalá dobrovolná oběť je nejhodnotnějším darem každému jednotlivému člověku podle stručného a výrazného slova apoštolova (Gal 2,20): „*Zamiloval si mě a sebe samého vydal za mne.*”

Nejsvětější Srdce Ježíšovo mělo podstatnou účast v životě vtěleného Slova a bylo také přijatý nástroj božství. Proto není možno pochybovat, že se toto Srdce právě tak jako ostatní údy lidského těla Ježíše Krista účastnilo díla božské milosti a všemohoucnosti. Proto také je právem pokládáno za symbol nesmírné lásky, která našeho Vykupitele přiměla k tomu, aby prolil svou krev, a tak vešel v tajemný sňatek s Církví.

„*Trpěl z lásky k Církvi, která měla býti s ním jako nevěsta spojená.*” Ze zraněného Srdce Vykupitelova se tedy zrodila Církev, zprostředkovatelka jeho Krve, a z téhož Srdce vyprýštila hojně svátostná milost. Z ní čerpají děti Církve nadpřirozený život. V posvátné liturgii čteme: „*Z rány Srdce se zrodila Církev, která je spojená s Kristem ... který ze svého Srdce vyléváš milosti.*” O významu tohoto symbolu, který byl znám i dávným církevním Otcům a církevním spisovatelům, píše sv. Tomáš: „*Z boku Kristova vytryskla voda k omývání, Krev však k vykoupění. A proto Krev náleží k svátosti Eucharistie, voda k svátosti křtu. Křest však má svou očištnou sílu z Krve Kristovy.*” *Co je napsáno o boku Kristově, zraněném vojínem, je pravda i o Srdci, které bylo též zasaženo kopím.*

Vždyť vojín mířil tak, aby zajistil smrt ukřižovaného Ježíše Krista. Proto rána nejsvětějšího Srdce Ježíšova je po všechna staletí živoucím symbolem svobodného rozhodnutí lásky, jíž nás všechny Kristus tak miloval, že na Kalvárii vydal sebe v krvavou oběť: „*Kristus miloval nás a vydal sebe samého za nás o v oběť, a to v oběť krvavou, Bohu velmi příjemnou.*” (Ef 5,1).

Když náš Spasitel s tělem zářícím leskem věčné slávy vystoupil na nebesa a usedl na pravici Otcově, nepřestal ve vroucí lásce, jíž také nyní plane jeho Srdce, býti se svou nevěstou Církví. Vždyť mu na ruku, na nohu a v boku září jizvy, které připomínají jeho trojnásobné vítězství nad ďáblem, nad hříchem a nad smrtí. Rovněž v svém Srdci jako ve vzácné pokladnici ukrývá nesmírné poklady zásluh; a tyto plody

téhož trojího vítězství štědře uděluje vykoupenému lidskému pokolení. Tuto útěšnou pravdu dosvědčuje apoštol národů (Ef 4,8nn) slovy: „*Vystoupil do výše, odvedl zajatce, dal lidu dary ... Ten, jenž sestoupil, je týž, jenž také vystoupil nad všechna nebesa aby naplnil všechno.*”

Dar Ducha Svatého učedníkům je po jeho vítězném vystoupení na pravici Otcovu první zářivou známkou štědré lásky. Po desíti dnech, když byli shromážděni ve večeradle, sestoupil na ně jako dar nebeského Otce Duch Utěšitel, jak jim slíbil při poslední večeři: „*Já budu prositi Otce, a dá vám jiného Utěšitele, aby s vámi zůstával na věky, Ducha pravdy.*” (Jan 14,16). Tento Duch Utěšitel, zosobněná vzájemná láska Otce k Synovi a Syna k Otcovi, je seslán od obou. V podobě ohnivých jazyků vlévá do srdcí učedníků plnost božské lásky a také ostatních nebeských darů milosti. Božská láska byla vylita také Srdcem našeho Spasitele, „*v němž jsou skryty všechny poklady moudrosti a vědění.*” (Kol 2,3). Ano, tato láska je darem Srdce Ježíšova a jeho Ducha. Tento Duch je Duch Otce a Syna, jenž je původce zrození Církve a jejího podivuhodného rozšíření mezi všemi národy v pohanském světě, který poskvřňovala modloslužba, bratrská nenávisť, mravní zkaženost a násilnictví. Tato božská láska je vzácným darem Srdce Kristova a jeho Ducha. Ona vyzbrojila apoštoly a mučedníky statečností a sílila je, aby bojovali až k hrdinné smrti a tak hlásali pravdu Evangelia a potvrzovali ji svou krví. Zaněcovala církevní učitele plamennou horlivostí, aby katolickou víru vysvětlovali a hájili. Živila ctnost vyznavačů a pobádala je k dílům nejvyšším a podivuhodným, která měla jim a ostatním lidem sloužit k věčnému i časnému blahu. Konečně ona vedla panny k tomu, aby se dobrovolně a velkodušně zřekly smyslných požitků a úplně se zasvětily lásce božského Snoubence. Na oslavu této božské lásky, jež působením Ducha Svatého proudí ze Srdce vtěleného Slova do srdcí všech věřících, zapěl apoštol národů svůj chvalozpěv. Oslavuje jím vítězství Ježíše Krista - Hlavy, i vítězství údů jeho tajemného těla nade vším, co by mohlo jakýmkoli způsobem překážet zbudování Božího království lásky: „*Kdo nás odloučí od lásky Kristovy? Snad soužení nebo úzkost nebo hlad nebo nahota nebo nebezpečnost nebo pronásledování nebo meč? ... Ale v tom všem dokonale vítězíme*

skrže Toho, jenž si nás zamiloval. Neboť jsem přesvědčen, že ani smrt ani život, ani andělé ani knížata (ani mocnosti), ani věci přítomné ani budoucí, ani síla, ani výška ani hloubka, ani žádné jiné stvoření nebude nás moci odloučiti od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, Pánu našem.” (Řím 8,35nn).

Nic tedy nebrání tomu, abychom se klaněli nejsvětějšímu Srdci Ježíše Krista. Vždyť ono je konkrétním, přirozeným a hluboce významným symbolem nevyčerpatelné lásky, kterou k nám božský Vykupitel neustále plane. Ač toto Srdce již není podrobena změnám pozemského života, přece žije a tluče. Je nerozlučně spojeno s Osobou věčného Slova a v ní a skrže ni s jeho božskou vůlí. Srdce Kristovo překypuje láskou božskou i lidskou a je nesmírně bohaté na všechny poklady milosti, které náš Vykupitel získal životem, utrpením a smrtí. Proto je toto Srdce skutečně zdrojem věčné lásky, již jeho Duch vlévá do všech údů jeho tajemného Těla.

Srdce našeho Vykupitele tedy jaksi zobrazuje božskou Osobu věčného Slova, a to jeho dvojí - božskou i lidskou - přirozenost. Můžeme v něm spatřit nejenom symbol, nýbrž skutečný souhrn celého tajemství našeho vykoupení. Když uctíváme božské Srdce Páně, ctíme v něm a skrže ně nestvořenou lásku věčného Slova a zároveň jeho lidskou lásku, i všechno jeho smýšlení, cítění a všechny ctnosti. Tato dvojí láska totiž pohnula našeho Spasitele k tomu, aby se za nás a za celou Církev, svou nevěstu, obětoval, jak praví apoštol: *„Kristus miloval Církev a vydal sebe samého v oběť za ni, aby ji posvětil, když ji očistil křtem vody v slově (životu). Tak chtěl sám sobě připravit Církev slavnou, bez poskvrny, bez vrásek nebo něčeho podobného.*” (Ef 5,25nn).

Jako Kristus miloval Církev, tak ji ještě stále miluje vroucně, a to trojí láskou, o níž jsme mluvili. Ta láska zajisté jej činí naším přímluvcem. Vyprošuje nám u Otce milost a slitování, *„jsa vždycky živ, aby se za nás přimlouval.*” (Žid 7,25). Modlitby, které vyvěrají z jeho nevyčerpatelné lásky a stoupají k Otci, nejsou nikdy přerušeny. Jako za dnů pozemského života tak i nyní jako vítěz v nebi prosí Otce nebeského stejně účinně. Ukazuje své živoucí Srdce Otci, který *„tak miloval svět, že dal svého jednorozeného Syna, aby nikdo, jenž v něho věří, nezahynul, nýbrž měl život věčný.*”

(Jan 3,16). To Srdce je stále ještě zraněno a plane vroucnější láskou, než když po smrti bylo probodeno kopím římského vojína. „*Tvé Srdce je zraněno proto, abychom viditelnou ranou spatřili neviditelnou ránu lásky.*”

Nebeský Otec „*ani vlastního Syna neušetřil, nýbrž za nás všechny ho vydal.*” (Řím 8,32). Prosí-li ho tak mocný Přímluvce s takovou horoucí láskou, není pochyby, že jeho prostřednictvím bude neustále vylévat na veškeré lidstvo hojnost božských milostí.

IV.

Ctihodní bratří, chtěli jsme Vám a křesťanskému lidu podat v hlavních rysech vnitřní podstatu úcty k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu a také nevysychající bohatství, které z ní vyvěrá. Předložili jsme všechno, jak to vyplývá z prvního zdroje, z božsky zjevené pravdy.

Naše výklady ozářené světlem Evangelia dokázaly, jak věříme, že tato úcta v podstatě záleží v tom, že uctíváme božskou i lidskou lásku vtěleného Slova a také tu lásku, již věčný Otec a Duch Svatý milují hříšné lidstvo. Vždyť, jak praví andělský učitel, láska nejsvětější Trojice je původem lidského vykoupení, poněvadž se v nekonečné míře vylila do lidské vůle Ježíšovy a do jeho božského Srdce. Táž láska jej pudila, aby obětoval svou Krev, a tak nás vykoupil z otroctví hříchu: „*Mám býti pokřtěn křtem, a jek mě to tíží, že se dosud nevykonal!*” (Luk 12,50).

Proto jsme přesvědčeni, že úcta, kterou pod svatým symbolem probodeného Srdce ukřižovaného Vykupitele prokazujeme lásce Boha a Ježíše Krista k lidem, nebyla nikdy cizí životu a modlitbě věřících. Byla ovšem jasně poznána a rozšířena téměř zázračně v celé Církvi až teprve v době, která nám není příliš vzdálena. Dálo se tak zejména tehdy, když božský Vykupitel sám toto božské tajemství soukromě zjevil některým velkým omilostněným osobám, které si vyvolil, aby je hlásaly světu.

Byli zajisté v každé době lidé zvlášť oddaní Bohu, kteří následovali příkladu přesvaté Matky Boží, apoštolů a církevních Otců. Prokazovali nejsvětější lidské přirozenosti Kristově, zejména ranám, které rozedraly jeho Tělo při jeho životodárném utrpení, klanění, úctu, díky a lásku.

Když nevěřící apoštol Tomáš konečně uvěřil, zvolal: „*Pán můj a Bůh můj!*” (Jan 20,28). Zdaž tímto vyznáním pevné víry a lásky nevzdává hold velebnosti božské Osoby utajené v lidské přirozenosti, poznamenané pěti ranami; neklaní se jí?

Lidé tedy byli vždycky mocně přitahováni probodeným Srdcem Vykupitelovým, aby se klaněli nekonečné lásce, kterou miluje všechny smrtelníky. Vždyť na všechny věřící křesťany všech dob se vztahují slova proroka Zachariáše (12,10), kterých evangelista Jan použil o ukřižovaném Ježíši: „*Budou patřiti na toho, do něhož bodli.*” (19,37). Avšak je třeba uznat, že se jen ponenáhlu a postupně vzťahovala zvláštní úcta k tomuto Srdci jakožto k symbolu božské a lidské lásky planoucí ve vtěleném Slově.

Všímáme-li si aspoň zběžně hlavních období této úcty v časové posloupnosti způsobů zbožnosti, ihned pozorujeme osobnosti vynikající pověsti, které je nutno pokládat za průkopníky. Tato úcta zprvu jen soukromě v řeholních společnostech krok za krokem čím dál tím více získávala půdu. Tak např. o upevnění a rozvoj úcty k božskému Srdci Ježíšovu se zasloužili sv. Bonaventura, Albert Veliký, sv. Gertruda, Kateřina Sienská, bl. Jindřich Suso, sv. Petr Canisius a František Saleský. Sv. Jan Eudes byl původcem prvních liturgických hodinek ke cti nejsvětějšího Srdce Ježíšova, jehož svátek byl schválen četnými francouzskými biskupy a slaven poprvé dne 20. X. 1672. Ovšem první místo mezi těmi, kteří šířili tuto vznešenou úctu, zaujímá sv. Marketa Marie Alacoque. Zanícená svatou horlivostí a s pomocí svého duchovního vůdce bl. Klaudiva de la Colombičra dosáhla toho, aby se tato pobožnost čím dále tím více a vroucněji ujímala u věřících. Od ostatních způsobů křesťanské zbožnosti se liší duchem lásky a smíru.

Stačí připomenout dobu, kdy se úcta k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu vymáhala a šířila, abychom úplně pochopili důvod jejího podivuhodného rozmachu. Příčina je v tom, že se tato úcta dokonale shoduje s podstatou křesťanského náboženství, neboť je to náboženství lásky. Nelze tedy tvrdit, že tato úcta vznikla na základě soukromého božského zjevení, ani že se v Církvi objevila náhle. Tato úcta spíše vykvetla sama od sebe z živé víry a vroucí zbožnosti, kterou planuly omilostněné duše vzhledem k

nejsvětějšímu Vykupiteli a k jeho oslaveným ranám, neboť ony svědčí o jeho nesmírné lásce a mocně dojmají lidská srdce. Zjevení sv. Marketě Marii tedy zřejmě katolickému učení víry nepřidala nic. Jejich význam záleží spíše v tom, že Kristus Pán ukazoval své nejsvětější Srdce, a tak chtěl lidi zcela zvláštním způsobem vybídnout k tomu, aby rozjímalí o tajemství slitovné lásky Boží k lidstvu a je uctívali. Neboť při tomto zvláštním zjevení Ježíš Kristus výraznými slovy znovu a znovu upozorňoval na své Srdce jako symbol, který má lidi získat k poznání a uznání jeho lásky. Zároveň je prohlásil za znamení záruku milosrdenství a milosti pro potřeby Církve v dnešní době.

Jasný důkaz, že tato úcta má kořeny v základech křesťanského učení, je také v tom, že Apoštolský Stolec tuto liturgickou slavnost potvrdil dříve nežli spisy sv. Markety Marie. Vždyť bez ohledu na jakákoli soukromá božská zjevení, jediné na prosby věřících povolila Kongregace posvátných obřadů výnosem ze dne 25. ledna 1785, schváleným naším předchůdcem Klementem XIII. dne 6. února téhož roku, liturgickou oslavu svátku, a to biskupům Polska a tak zvanému Římskému arcibratrstvu nejsvětějšího Srdce Ježíšova. Apoštolský Stolec to učinil zřejmě za tím účelem, aby se rozšířila tato vzkvétající úcta. Byloť jejím úkolem, „*symbolem obnovovat vzpomínku na božskou lásku,*” která pudila našeho Spasitele, aby se nabídl jako smírná oběť za lidské hříchy.

Toto schválení bylo uděleno jako výsada a s nějakým omezením. Asi za sto let následovalo druhé, mnohem významnější schválení slavnostním způsobem. Míním výnos Kongregace posvátných obřadů ze dne 23. srpna 1856, který jsme shora připomněli. Jím náš předchůdce nesmrtelné paměti Pius IX. chtěl vyhovět prosbám biskupů Francie a téměř celého katolického světa. Rozšířil svátek nejsvětějšího Srdce Ježíšova na celou církev a nařídil jeho pravidelnou oslavu. Tato skutečnost si zasluhuje, aby zůstala navždy vytištěna do paměti věřících. Neboť, jak čteme v liturgii toho svátku, „*rozšířila se odtud úcta k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu do celého světa jako bystrina přetékaající břehy, a odstranila na cestě všechny překážky.*”

Z našich dosavadních vývodů, ctihodní bratří, vyplývá nutně, že věřící musejí z jasných a hlubokých pramenů Písma sv., ústního podání a posvátné liturgie čerpat

úctu k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu. Vniknou tak do její vnitřní podstaty, a zbožným rozjímáním o ní budou živit a posilovat náboženskou horlivost. Oddá-li se kdo této úctě vytrvale, bude-li o ní jasně a pronikavě uvažovat, musí věřící srdce dospět k tomu blahodárnému poznání lásky Kristovy, které je souhrnem křesťanského života, jak učí apoštol z vlastní zkušenosti:

„Proto skláním svá kolena před Otcem (Pána našeho Ježíše Krista), ... Ať vám dá podle bohatství své velebnosti skrze svého Ducha sílu vnitřně zesílit, aby Kristus přebýval skrze víru ve vašich srdcích, a abyste, jsouce v lásce zakořenění a opření ... mohli poznati Kristovu lásku převyšující veškeré poznání, aby vás úplně prostoupila plnost Boží.” (Ef 3,14). Zářivým obrazem této plnosti Boží objímající všechno je Srdce Ježíše Krista samého. V něm *„se ukázala dobrota a lidumilnost Boha Spasitele našeho”* (Tit 3,4), neboť *„Bůh neposlal svého Syna na svět, aby svět soudil, nýbrž aby svět byl jím spasen.”* (Jan 3,17).

Právě proto, od té doby, co vydala Církev, učitelka lidstva, první právoplatné doklady o úctě k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu, byla vždycky přesvědčena o tom, že podstatné rysy této úcty nemají nic společného s tak zv. materialismem ani nejsou nakaženy jedem pověr. Tyto podstatné rysy záleží v úkonech lásky a smíru, aby byla uctěna nekonečná láska Boží k lidstvu. Tato úcta je spíše způsobem zbožnosti, který veskrze zdokonaluje pravé duchovní uctívání Boha. O něm předpověděl sám božský Spasitel v svém rozhovoru se Samaritánkou: *„Přichází hodina, ano už je tu, kdy se praví ctitelé budou klaněti Otcí v duchu a v pravdě ... Bůh je duch, a ti kdož se mu klanějí, mají se mu klaněti v duchu a v pravdě.”* (Jan 4,23n).

Je tedy nesprávné tvrdit, že rozjímání o tělesném Srdci Ježíše Krista brání tomu, abychom dospěli k vnitřní božské lásce, a že duše je tak zadržována na cestě k nejvyšší ctnosti. Církev naprosto zamítá tuto klamnou mystickou nauku. Skrze našeho předchůdce blažené paměti Inocence XI. zavrhl např. nesmyslné řeči těch, kteří hlásali: *„Také nesmějí (duše na této vnitřní cestě) vzbuzovat žádné úkony lásky k nejblahoslavenější Panně, k svatým nebo k člověčenství Kristovu, neboť poněvadž tyto předměty jsou smyslové, je také láska k nim smyslová. Žádný tvor, ani*

nejblahoslavenější Panna ani svatí nesmějí mít místo v našem srdci. Bůh sám je chce zaujmout a mít.” Kdo takto smýšlí, míní zřejmě, že obraz Srdce Kristova znázorňuje pouze jeho citovou lásku, a proto není schopen býti novým základem úcty klanění, které se může vzdávat jedině tomu, co je od přirozenosti božské. Každý jistě postřehne, že takové vysvětlení svatých obrazů je naprosto klamné, neboť omezuje jejich dalekosáhlý význam těsnými hranicemi. Načisto jinak soudí a učí katoličtí theologové. Sv. Tomáš např. píše: *„Obrazům se neproказuje náboženská úcta pro ně samy, nýbrž proto, že vedou k vtělenému Bohu. Cit, který je vzbuzen obrazem, nezastavuje se u něho, nýbrž se vztahuje na toho, jehož obrazem je. Proto náboženským uctíváním obrazů Kristových není nijak porušována podstata úcty k Bohu ani ctnost bohopocty (nábožnosti).”* Když tedy uctíváme nějaký obraz, ať je to relikvie nebo památka na utrpení Páně anebo ten symbol, který hlubokým významem převyšuje všechny ostatní, totiž obraz probodeného Srdce ukřižovaného Krista, tu úctu - ovšem symbolicky - prokazujeme vlastně vtělenému Slovu. Od hmotného předmětu - od Srdce Ježíše Krista - a od jeho přirozeného významu smíme a musíme postoupit křesťanskou vírou nejen k nazírání jeho citové lásky, nýbrž ještě výše k nazírání a uctívání jeho vznešené vlité lásky, a konečně v blahodárném vzletu k nazírání a uctívání božské lásky vtěleného Slova. Vírou totiž ve spojení lidské a božské přirozenosti v osobě Kristově postřehujeme těsné vztahy mezi citovou láskou tělesného Srdce Ježíšova a jeho dvojí duchovní láskou božskou a lidskou. O těchto dvou druhích lásky nelze říci, že v nejsvětější osobě božského Vykupitele pouze existují vedle sebe. Ony jsou také navzájem spojeny přirozeným svazkem, poněvadž lidská a citová láska je podřízena lásce božské a ji napodobují. Netvrdíme však, že je třeba Srdce Ježíšovo chápat tak, že v něm jset obsažen a uctíván klaněním „formální obraz”, totiž dokonalé a naprosté znamení jeho božské lásky; vždyť její vnitřní podstata vůbec nemůže býti vyjádřena vhodným stvořeným obrazem. Když však věřící křesťan uctívá Srdce Ježíšovo, klaní se spolu s Církví symbolu a zároveň stopě božské lásky, která šla tak daleko, že milovala lidstvo, ač bylo poskvřněno tak velikou vinou.

Tento bod nauky je velmi důležitý a vyžaduje přesné pojmy. Proto si každý musí uvědomit skutečnost: Obsah nauky, že přirozený symbol, tělesné Srdce Ježíšovo, nabývá vztahu k osobě vtěleného Slova, spočívá úplně na základní pravdě hypostatického (podstatného) spojení. Kdo by to popřel, zastával by se mínění, které Církev opět a opět zavrhl. Neuznal by, že v Kristu jest jedna osoba, ale dvě odlišné, a přitom dokonalé přirozenosti.

Když jsme zjistili tuto základní pravdu, chápeme, že Srdce Ježíše Krista je Srdce božské Osoby, totiž osoby vtěleného Slova. Právě proto Srdce Páně znázorňuje a představuje veškerou lásku, jíž nás věčné Slovo miluje. A z toho důvodu také je nutno úctě k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu přikládat takovou důležitost. Vždyť ona je v praxi nejdokonalejším vyznáním křesťanského náboženství.

Je to náboženství Ježíšovo, založené jedině na Prostředníku člověku a Bohu, takže k Srdci Božímu můžeme přijít jen skrze Srdce Kristovo: „*Já jsem cesta, pravda a život. Nikdo nepřichází k Otci, leč skrze mne.*” (Jan 14,6). Tak snadno poznáme, že když uctíváme nejsvětější Srdce Ježíšovo, ctíme vlastně lásku, jíž nás Bůh skrze Ježíše miloval, a zároveň osvědčujeme svou lásku k Bohu a k ostatním lidem. Jinými slovy, tato úcta se vztahuje na lásku Boží k nám, na samého Boha, jemuž se máme klanět a děkovat, jehož máme následovat. A naším cílem přece jest, abychom lásku, která nás spojuje s Bohem a s lidmi, co nejvíce zdokonalili, a to tak, že čím dál tím horlivěji plníme nové přikázání. Božský Mistr je zanechal apoštolům jako posvátný odkaz slovy: „*Přikázání nové vám dávám, abyste se navzájem milovali, jako já jsem miloval vás ... To je moje přikázání*” (Jan 13,34; 15,12) opravdu nové a vlastní Kristu, vždyť jak praví sv. Tomáš Akvinský: „*Že je rozdíl mezi Starým a Novým Zákonem, poznáváme z jediného krátkého slova Jeremiášova: ‚Uzavřu novou úmluvu s izraelským národem‘. (Jer 31,31). Že ono přikázání také ve Starém Zákoně vycházelo z posvátné bázně a z lásky, bylo vzhledem na Nový Zákon. Proto bylo toto přikázání (lásky) ve Starém Zákoně nikoliv jako jemu vlastní, nýbrž jako příprava na Nový Zákon.*”

V.

Končíme tento list o pravé podstatě této úcty a o její nejvyšší hodnotě v křesťanském náboženství. Předložili jsme Vám krásné a útěšné myšlenky k úvaze. Avšak u vědomí našeho apoštolského úřadu, který po trojím vyznání lásky ke Kristu Pánu byl nejprve svěřen sv. Petrovi, domníváme se, že je vhodné, ctihodní bratři, opět Vás a Vaším prostřednictvím všechny naše v Kristu milované syny povzbudit, abyste se ještě horlivěji snažili podporovat tento výtečný způsob uctívání Boha. Důvěřujeme zajisté, že z ní vzejde mnoho dobra i pro naši dobu.

Uvážíme-li správně uvedené důvody, o které se úcta k probodenému Srdci Ježíšovu opírá, bude všem jistě jasno, že tu nejde o obyčejný způsob zbožnosti, který smí každý libovolně klásti za ostatní nebo si ho méně vážit. Nikoli, zde jde o sebeodevzdání Bohu, které mocně napomáhá k dosažení křesťanské dokonalosti. Podle theologického a všeobecně používaného pojmu, který podává andělský učitel, zbožnost je „*trvalý sklon vůle, kterým se ochotně a velkodušně oddáváme všemu, co náleží k službě Boží.*” Je však povinnější a nutnější, ale zároveň ušlechtlejší a blaživější služba Boží, než když sloužíme Lásce?

A co může býti příjemnější a milejší Bohu než služba, která se oddává božské lásce a již mu prokazuje z lásky? Vždyť každá dobrovolná služba jest jaksi darem, a láska „*má význam prvního daru, jímž jsou všechny dary dávány zdarma.*” Proto je třeba vysoce si vážit tohoto způsobu uctívání Boha. Jím totiž člověk Boha více ctí a miluje, a snáze se zasvěcuje božské Lásce. A náš Spasitel sám tuto úctu křesťanskému lidu předložil a doporučil, a papežové ji potvrdili důležitými doklady a vyznamenali nejvyšší pochvalou. Jednal by tedy opovážlivě a nesprávně, a urážel by Boha ten, kdo by podceňoval tento vzácný dar věnovaný Církvi samým Ježíšem Kristem.

Proto nelze pochybovat, že když věřící uctívají nejsvětější Srdce Vykupitelovo, učiní zadost vážnému závazku. Jsou totiž povinni sloužit Bohu a všechno své vlastnictví, co uvnitř myslí nebo co navenek konají, zasvětit Stvořiteli a Vykupiteli. Tak plní božské přikázání: „*Miluj Pána, Boha svého, z celého srdce svého a z celé duše své a ze vší mysli své a ze vší síly své!*” (Mar 12,30). A pak bez této úcty nemají věřící křesťané naprostou jistotu, že hlavním důvodem, proč uctívají Boha, není jen

jejich osobní prospěch, ať duševní nebo tělesný, časný nebo věčný, nýbrž sama dobrota Boží. Touto pobožností však opětují jeho lásku láskou, klanějí se mu a vzdávají povinné díky. Kdyby tomu tak nebylo, neshodovala by se úcta k Srdci Ježíšovu s pravou podstatou křesťanského náboženství, neboť člověk svou oddaností by neuctíval na prvním místě lásku Boží. Nikoli neprávem bývají z velké sebelásky a starosti o sebe obviňováni ti, kteří tomu ušlechtilému a vznešenému způsobu zbožnosti špatně rozumějí nebo jej konají nesprávně. Proto mají všichni býti pevně přesvědčeni o tom, že při úctě k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu nezaujímají první a nedůležitější místo vnější skutky zbožnosti. A hlavní důvod této úcty není v dobrodiních, která Kristus Pán přislíbil v soukromých zjeveních. Pravá podstata této úcty záleží v tom, že lidé plní hlavní náboženské povinnosti katolické víry, totiž povinnost lásky a smíru, plní velmi horlivě, a tím také co nejlépe pečují o své duchovní blaho.

Proto povzbuzujeme k větší vroucnosti v této úctě všechny naše milované syny, kteří už si navykli čerpat životodárné vody, jež vyvěrají za Srdce Kristova, ale zvláště ty, kteří jako diváci zvědavě a pochybovačně jen přihlížejí. Tito ať si pomyslí, že tu jde, jak jsme již řekli, o pobožnost, která jest již dlouho konána v Církvi a jež samo Písmo sv. odůvodňuje. V její prospěch se zřetelně vyslovují ústní podání i posvátná liturgie. Papežové ji už nesčetněkrát poctili největší pochvalou. A nespokojili se jen tím, že k poctě nejsvětějšího Srdce Vykupitelova ustanovili svátek a rozšířili jej na celou Církev, nýbrž také dali podnět k slavnostnímu zasvěcení lidského pokolení božskému Srdci. Ať uváží také bohaté a vznešené ovoce, jehož se Církvi odtud dostává: návrat tolika lidí ke křesťanskému náboženství, rozvinutí víry k živé horlivosti u mnohých křesťanů, důvěrnější spojení věřících s naším milujícím Spasitelem. To všechno bylo vidět zejména v posledních desetiletích, a máme pro to četné a významné důkazy.

Pobožnost k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu se rozšířila široko daleko do všech vrstev věřících a vzplanula v živý požár. Kdykoli spatřujeme ten podivuhodný rozmach, proniká nás radostný a obnažující pocit útěchy. Po povinném díky našemu

Spasiteli, nesmírné pokladnici dobrotivosti, toužíme s otcovským zalíbením vyjádřiti svou radost duchovenstvu i laikům, všem, kdo k rozšíření té úcty účinně přispěli.

Pobožnost k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu, ctihodní bratří, přinesla sice všude blahodárné ovoce v křesťanském životě. Přece však každý ví, že bojující Církev na zemi, zejména občanská společnost, ještě nedospěla k nejvyšší dokonalosti, která by vyhovovala přání a žádosti Ježíše Krista, tajemného Snoubence Církve a Vykupitele lidského pokolení. Neboť nemálo synů Církve znetvořuje tvář své Matky a zohyzďuje ji mnohými poskvrami a vráskami; ne všichni křesťané vynikají mravní svatostí, k níž jsou povoláni Bohem; ne každý hříšník se vrátil do otcovského domu, který zrádně opustil, aby tam byl znovu přioděn „*svátečním rouchem*” a aby mu byl „*na ruku navlečen prsten*” (Luk 15,22) - znamení věrnosti k Ženichu duše. Ještě nebyli všichni pohani přijati mezi údy tajemného Těla Kristova. A nejen to. Hořce nás rmoutí spící víra dobrých lidí, v jejichž srdcích, svedených klamnou žádostivostí po pozemských statcích, žár božské lásky byl ochlazen a ponenáhlu uhašen. Tím více však nás trýzní počínání bezbožných, kteří jakoby štvání pekelným nepřítelem zejména nyní planou nenávistí proti Bohu, proti Církvi, ale zvláště proti zástupci božského Vykupitele na zemi, ač on lásku Vykupitelovu zpřítomňuje. Víme to ze známých slov milánského církevního učitele: „*On (Petr) je tázán na to, o čem se pochybuje, o čem však Pán nepochybuje. Ježíš Kristus se táže, nikoliv aby se poučil, nýbrž aby poučil toho, kterého když sám měl vystoupit na nebesa, zanechal jako zástupce své lásky.*”

Vpravdě nenávist proti Bohu a proti právoplatným zástupcům Božím je největší zločin, kterého se může člověk dopustit. Vždyť byl stvořen k obrazu a podobnosti Božímu a předurčen, aby požíval jeho dokonalého a věčně trvajícího přátelství v nebi. Nenávist proti Bohu nejenže člověka odlučuje, jak jen možno, od nejvyššího Dobra, ale také jej žene k tomu, aby od sebe a od bližních odvrátil všechno, co pochází od Boha, co s Bohem spojuje, co umožňuje Bohu míti a požívat: pravdu, ctnost, pokoj, spravedlnost.

Můžeme, bohužel pozorovat, že počet těch, kteří se pyšně nazývají nepřáteli věčného Boha, vzrůstá tou měrou, jak se šíří v theorii i v praxi lživé nauky

materialismu a jak je vynášena bezuzdná volnost pudového života. Proto se nelze téměř ani divit, že v srdcích mnohých chladne láska, svrchovaný zákon křesťanského náboženství, pevný základ pravé a dokonalé spravedlnosti, hlavní zdroj míru a čisté radosti. Předpověděl to nás Spasitel: „*Poněvadž se rozmůže nepravost, uhasne i láska mnohých.*” (Mat 24,12).

Kde tedy, ctihodní bratří, hledati pomoc proti vzímajícímu se zlu, když dnes více než kdy jindy přivádí jednotlivce, rodiny, národy a celý okrsek zemský do zdrcujícího zlořádu? Je nějaká pobožnost hodnotnější než úcta k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu a která by se dokonaleji shodovala s podstatou katolické víry a lépe vyhovovala dnešním potřebám Církve a lidstva?

Jak bychom mohli důstojněji, vhodněji a prospěšněji uctívat Boha než touto úctou, vždyť za cíl a za předmět má jenom lásku Boží? A konečně, co může účinněji nežli láska Kristova - a úcta k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu ji zaněcuje čím dál tím více - pohnouti věřící, aby evangelní zákony uskutečňovali životem, aby tak mezi lidmi zavládl pokoj, hodný toho jména? Neboť slovo Ducha Svatého přesvědčivě napomíná: „*Mír je dílem spravedlnosti.*”

Proto nás to pudí, abychom následovali příkladu našeho přímého předchůdce a vyzvali všechny naše syny v Kristu slovy Lva XIII. nesmrtelné paměti. Jimi na konci minulého století povzbudil všechny věřící křesťany i všechny, kteří čestně pečují o své vlastní blaho i o blaho občanské společnosti: „*Pohleďte, dnes se našim zrakům představuje jiné božské znamení, oznamující požehnání: nejsvětější Srdce Ježíšovo ..., jež v jasném lesku září mezi plameny. V toto znamení je třeba vložit všechnu naději: od něho vyprošovat a očekávat záchranu lidstva.*”

Je také naše vroucí přání, aby všichni, kdo se hrdě nazývají křesťany a usilovně bojují o vybudování království Božího na zemi, zvolili zbožnou úctu k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu za odznak a za zdroj jednoty, spásy a míru. Ale nikdo se nesmí domnívat, že touto pobožností jsou nějak omezovány jiné způsoby zbožnosti, jimiž křesťanský lid za vedení Církve uctívá božského Vykupitele. Naopak, vroucí oddaností k Srdci Ježíšovu se jistě jen posílí úcta k svatému Kříži a láska k nejsvětější

Svátosti oltářní. Ano, lze tvrdit, že nedovede Ježíše Krista na kříži správně pochopit nikdo, komu není odhaleno tajemné nitro tohoto Srdce. Tuto skutečnosti zjevení Ježíše Krista sv. Gertrudě a sv. Marketě Marii podivuhodně vysvětlují. Nebude také snadné pochopit nesmírnou lásku, s jakou se nám Kristus Pán dal za duchovní pokrm, leč když zvláště uctíváme eucharistické Srdce Ježíšovo. Ta úcta podle slov našeho předchůdce blahé paměti Lva XIII. má upomínat „*na důkaz nejvyšší lásky, jímž náš Vykupitel obětoval všechno bohatství svého Srdce, aby s námi zůstal až do konce časů, a ustanovil velebnou Svátost Eucharistie.*” Neboť „*ne nejmenší část jeho Srdce jest Eucharistie, kterou nám z nekonečné lásky svého Srdce daroval.*”

Konečně v úzkostné touze, aby bylo zamezeno bezbožné počínání těch, kdo nenávidí Boha a Církev, a aby také rodina a občanská společnost byla přivedena zpět k lásce k Bohu a k bližnímu, prohlašujeme bez váhání, že úcta k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu je nejpůsobivější škola lásky k Bohu. O tu lásku k Bohu se musí opírat království Boží, má-li býti zbudováno v jednotlivých duších, v rodinách a v národech. Na to moudře upozorňuje náš nezapomenutelný předchůdce:

„Království Boží přijímá sílu a podobu z lásky k Bohu. Svatá, zřízená láska jest jeho základem a zajišťuje mu trvání. z toho nutně plyne: musíme věrně plnit povinnosti; v ničem nesmíme zkracovat právo druhého; pozemské věci máme podřizovat statkům nebeským; a lásce Boží dávat přednost přede vším ostatním.”

Aby se však z úcty k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu rozlévalo hojenější požehnání na křesťanskou rodinu i na celé lidstvo, ať s ní věřící těsně spojují také úctu k neposkvrněnému Srdci Panny Marie. Neboť z vůle Boží nejblahoslavenější Panna byla při vykoupení lidstva s Ježíšem Kristem tak nerozlučně spojena, že nám vzešla spása z vroucího spojení lásky a utrpení Kristova s láskou a bolestmi jeho Matky. Křesťanský lid tedy přijal svůj božský život od Krista skrze Marii. Je proto správné a vhodné, aby po úctě k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu projevoval také milujícímu Srdci nebeské Matky lásku, příchyllost, vděčnost a smír. S tímto božsky moudrým a laskavým úradkem prozřetelnosti se úplně shoduje pamětihodné zasvěcení, jímž jsme Církev a celý svět slavnostně přivlastnili neposkvrněnému Srdci Panny Marie.

Připomněli jsme již, že letos končí první století od té chvíle, kdy z nařízení našeho předchůdce blahé paměti Pia IX. byl svátek božského Srdce Ježíšova zaveden pro celou Církev. Proto si vroucně přejeme, ctihodní bratří, aby tato stoletá slavnost byla křesťanským lidem všude oslavena úkony klanějí, díkůvzdání a smíru nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu. Samo sebou se rozumí, že tento svátek křesťanské radosti a zbožnosti bude zvláště horlivě oslavován šťastným národem, z něhož Božím řízením pochází svatá panna, která neúnavně hlásala tuto úctu a o ni horlila. Ovšem přitom budou spojeni se všemi věřícími láskou a společnou modlitbou.

Předvídáme a očekáváme, že z úcty k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu, bude-li správně chápána podle našeho návodu i účinně prováděna, vzejde pro Církev hojně duchovní ovoce. V této radostné naději prosíme úpěnlivě Boha, aby naše vroucí přání provázel svou mocnou milostí. Kéž s pomocí Nejvyššího se úcta věřících slavnostmi tohoto roku den co den rozmáhá! Kéž se na celý okresek zemský šíří jeho oblažující vláda nade všemi lidmi a jeho „*království pravdy a života, království svatosti a milosti, království spravedlnosti, lásky a míru.*”

Jako záruku těchto milostí udělujeme každému z Vás, ctihodní bratří, a také duchovenstvu a lidu svěřenému Vaší péči, ale zejména těm, kdo usilují o úctu k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu a o její šíření, z plna srdce apoštolské požehnání.

Dáno v Římě u sv. Petra dne 15. května 1956, v osmnáctém roce Našeho pontifikátu.

Papež Pius XII.

Odkaz na encykliku Pia XI. „*Miserentissimus Redemptor*“:

www.vatican.va/holy_father/pius_xi/encyclicals/documents/hf_p-xi_enc_08051928_miserentissimus-redemptor_en.html